

HOME > OPINIES

(/) (HTTP://WWW.STANDAARD.BE/OPINIES)

DE VOORDELEN VAN DE CONSENSUSDEMOCRATIE

De ruk naar rechts is een illusie

Vandaag om 03:00 door Peter Van Aelst

Foto: Joris Snaet

Een regering zonder de PS, het zou al een staatshervorming op zich zijn. Peter Van Aelst gelooft daar niet zoveel van: er is immers nog zoiets als de inertie van het politiek beleid. En dat is niet eens een slechte zaak.

Wie? Politicoloog (UA).

Wat? In ons kiesstelsel betekent politiek beleid vooral voortbouwen op beslissingen van

Wat lange tijd ondenkbaar werd geacht, ook in een koffiekamer vol politicologen, is vandaag een feit. We hebben een rechtse regering. Niet alleen in Vlaanderen, maar ook op Belgisch niveau. Daar was vooral veel lef voor nodig, en enige machtshonger, om de MR ertoe aan te zetten als enige Franstalige partij tot de federale regering toe te treden. Even belangrijk was de keuze van de N-VA om haar communautair programma in zijn geheel in de ijskast te plaatsen. Een zware prijs, maar de beloning is groot: eindelijk een regering zonder die duivelse PS. Als het van Bart De Wever afhangt, komen ze ook nooit meer terug. Het einde van de *verstrikking* van België is een feit, hoopt hij.

Maar zal het nieuwe beleid van de 'rechtse' regering ook echt anders zijn? Ik denk het niet. Het beleid van de Zweedse coalitie zal andere accenten leggen, maar het schip zal niet van koers veranderen. Wie even verder kijkt dan het huidige regeerakkoord, kan alleen maar vaststellen dat er in ons land al decennialang een centrumbeleid wordt gevoerd. Een

compromis tussen links en rechts. Door een mengeling van maatregelen leven we in een sociaal gecorrigeerde markteconomie die aandacht heeft voor de zwaksten, zonder de kapitaalcrachten zwaar te belasten. Het is een systeem dat maakt dat ook de middenklasse geld krijgt omdat ze kinderen op de wereld zetten en die kinderen vervolgens bijna gratis naar school kunnen sturen.

Wie de belastingdruk in ons land uitzet op een grafiek, moet vaststellen dat die enorm stabiel is. Liberalen of socialisten in de regering, het maakt nauwelijks een verschil. Hetzelfde geldt voor de loonlasten of de belastingen op vermogen. De nieuwe regering zal allicht een 'rechtse' maatregel meer nemen, of toch een maatregel die je symbolisch als rechts kan betitelen, en een 'linkse' terugdraaien, maar aan het globale beleid zal niet veel veranderen. De regering-Di Rupo voerde geen links beleid, net zo min als de regering-Michel een rechts beleid zal voeren. Di Rupo beklemtoonde de linkse accenten, Michel (en vooral De Wever) de rechtse. Maar in beide gevallen gaat het om een centrumbeleid, dat allicht het dichtst aanleunt bij het CD&V-programma. Daarvoor hoeft die partij zelfs niet in de regering te zitten. Dat hebben de paarse regeringen bewezen.

Het verleden is de toekomst

Hoe komt dat? De reden daarvoor is vrij simpel: politiek beleid is incrementeel. Een moeilijk woord om te zeggen dat we voortbouwen op wat al bestaat. Wie de begroting van 2015 wil verklaren, komt al een heel eind door de begroting van 2014 of 2013 onder de loep te nemen. Niet de wenslijst van de grootste politieke partij bepaalt ons sociaal-economisch beleid, maar het beleid dat door de jaren heen is vastgelegd in wetten, regels en gebruiken. Een wet afschaffen is nu eenmaal eindeloos veel moeilijker dan een nieuwe invoeren. Neem de maatregel die iedereen die naar zijn werk fietst beloont met een kilometervergoeding. Dat is een overblijfsel van de passage van de groenen in de regering. Kan u zich voorstellen dat een rechtse regering zulke maatregel zou invoeren? Nee. Schaffen ze hem af? Ook niet. Omdat ze vinden dat de maatregel helpt tegen de files? Of omdat het een verworvenheid is die mensen als vanzelfsprekend zijn gaan beschouwen?

Er zijn natuurlijk momenten waarop het beleid soms een spectaculaire wending neemt. Een kernramp of een beruchte pedofiel die uit de gevangenis ontsnapt, het kan wonderen doen, maar het blijven zeer uitzonderlijke gebeurtenissen. Het lijkt er bovendien niet op dat de bewegingsvrijheid van onze beleidsmakers de volgende jaren zal toenemen, wel integendeel. Europa legt steeds duidelijkere krijtlijnen vast. Luc Huyse merkte in dit verband al eerder op dat van regering veranderen tegenwoordig makkelijker is dan van beleid.

Beter dan het Amerikaanse systeem

Is dat erg? Voor wie droomt van een uitgesproken linkse of rechtse koers wel. Het beleid in België zal altijd een compromis zijn en op die manier altijd enigszins teleurstellend qua daadkracht. Dat danken we aan ons kiesstelsel, dat de stem van de kiezer proportioneel verdeelt over de partijen, en die partijen vervolgens verplicht de grootste gemene deler te zoeken. Je kan dat betreuren, maar het uiteindelijke resultaat ervan is simpelweg beter dan de duidelijkheid van een eenduidig linkse of rechtse koers. Dat blijkt ook uit een van de belangrijkste werken uit de politieke wetenschappen. De Nederlands-Amerikaanse politicoloog Arend Lijphart toont in zijn meesterwerk *Patterns of democracy* dat consensusdemocratieën zoals de Belgische betere resultaten opleveren dan de meerderheidssystemen zoals het Amerikaanse en het Britse. In compromislanden is het beleid socialer, groener, is er minder criminaliteit, en voelen meer mensen zich vertegenwoordigd.

Laten we dus ons centrumbeleid koesteren en eraan blijven morrelen in de marge. Want voor een startende ondernemer of de alleenstaande moeder die afhankelijk is van een uitkering betekenen die kleine aanpassingen aan het systeem meer dan een slok op de borrel. Het maakt ook dat de politieke strijd van vandaag de moeite waard blijft om kranten over vol te schrijven. Maar plots doen alsof we in een ander land leven omdat er geen socialisten meer in de regering zitten, dat is de waarheid geweld aandoen.